

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та публічного управління

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ННІ історії, права та
міжнародних відносин

Юлія ПОДРЕЗ

«03» березня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-професійна програма Публічне управління та адміністрування

Другий рівень вищої освіти

Мова навчання українська

ПОГОДЖЕНО

науково-методичною комісією

ННІ історії, права та

міжнародних відносин

Світлана МОЦАК

«03» березня 2024 р.

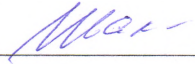
Укладач:

Кучук А.М. — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права та публічного управління

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та публічного управління

Протокол №1 від «28» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент **Олена ІВАНІЙ**

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 3	Спеціальність Публічне управління та адміністрування	Обов'язкова
		Рік підготовки:
		1-й
		Семестр
Загальна кількість годин - 90	Освітній рівень вищої освіти: другий (магістерський)	1-й
		Лекції
		14 годин
		Практичні, семінарські
		14 годин
		Самостійна робота
		60 годин
		Консультації
		2 години
		Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти компетентностей, необхідних для вирішення завдань, пов'язаних з плануванням і проведенням наукових досліджень та впровадження їх результатів.

Після вивчення дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти повинні володіти:

інтегральною компетентністю: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальними компетентностями:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально-відповідально та свідомо.

ЗК 03. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК 04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК 06. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

ЗК 07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями:

СК 01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК 02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК 03. Здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

СК 04. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК 05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК 07. Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК 08. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК 09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

СК 11. Здатність розробляти і впроваджувати інвестиційно-інноваційні проекти розвитку громад та територій.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Виходячи з мети викладання «Методології і планування наукових досліджень», її вивченню не передуює опанування інших навчальних дисциплін. Навпаки, опанування основ наукових досліджень є передумовою успішного вивчення інших дисциплін, а саме «Публічна служба».

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми результатами навчання здобувачів вищої освіти повинні бути:

РН 01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН 04. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

РН 07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН 08. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

РН 09. Спілкуватися іноземною мовою на професійну тематику, обговорювати проблеми публічного управління та результати досліджень.

РН 12. Планувати і здійснювати наукові та прикладні дослідження у сфері публічного управління та адміністрування, включаючи аналіз проблематики, постановку цілей і завдань, вибір та використання теоретичних та емпіричних методів дослідження, аналіз його результатів, формулювання обґрунтованих висновків.

РН 13. Планувати розвиток громад та територій, визначати їх стратегічні пріоритети, розробляти і впроваджувати інвестиційно-інноваційні проекти, плани, стратегії розвитку.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача
А	Здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у аналітичній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемно-аналітичні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює управлінські ситуації в нестандартних умовах
В	Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує управлінські знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить управлінські поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
С	Знання здобувача досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за кордоном, вміє аналізувати, робити висновки до управлінських рішень; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення.
Д	Здобувач розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, управлінські ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Е	Здобувач володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.

F	Здобувач намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
FX	Здобувач мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь.

Розподіл балів

Поточний контроль							Загальна сума
Кількість балів під час практичних занять							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	
10	10	10	10	10	10	10	
Самостійна робота							
30							100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	Пояснення
A	90-100	відмінно	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок
B	82-89	добре	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
C	74-81		Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані правильно з незначною кількістю суттєвих помилок.
D	64-73	задовільно	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані нижче середнього рівня, але зі значною кількістю помилок.
E	60-63		Кредити зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
FX	35-59	незадовільно з	Кредити не зараховано. Здобувачу

		можливістю повторного складання	надається можливість скласти визначені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
F	1-34	незадовільно з повторним вивченням курсу	Кредити не зараховано. Здобувач повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики результатів навчання дисципліни можуть бути: усний, письмовий, тестовий контроль, розв'язання кейсів, написання наукової роботи.

Оцінювання усних відповідей на семінарських/практичних заняттях, а також результатів презентації за матеріалами наукової доповіді відбувається безпосередньо після їх завершення. Оцінювання здійснюється впродовж семестру усіх видів робіт за накопичувальною системою, включаючи і самостійну роботу здобувача освіти.

Викладач виставляє у визначений термін кількість одержаних за підсумками поточного оцінювання балів і вносить їх у документи обліку успішності здобувачів освіти.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- 30 балів: презентація проекту магістерського дослідження за затвердженою темою;

- 70 балів: опрацювання теоретичного матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка рефератів, есе, презентацій; розв'язання кейсів, участь у наукових заходах. Складовою самостійної роботи є презентація проекту наукового дослідження (це може бути презентація наукової конкурсної роботи, окремої частини магістерського дослідження, наукової статті тощо).

Разом - 100 балів.

Навчальним планом передбачена консультація як вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування.

Об'єктом додаткового заохочення здобувачів за рішенням кафедри може бути виконання інших видів робіт: участь у роботі студентських наукових конференцій, підготовка та публікація результатів наукового дослідження.

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Методологія і планування наукових досліджень» складається з одного розділу.

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Тема 1. Наукове пізнання та його особливості.

Поняття науки. Історія виникнення, становлення та розвитку науки. Модель розвитку науки Т. Куна. Методологія дослідницьких програм І. Лакатоша. Наука як особливий вид діяльності. Класифікація наук.

Наукове та ненаукове знання. Критерії наукового знання. Принцип верифікації та принцип фальсифікації наукового знання. Поняття істини в науковому пізнанні. Поняття наукового факту. Сцієнтизм і антисцієнтизм. Гностицизм і агностицизм. Неопозитивізм і постпозитивізм в науці (Б. Рассел, Л. Вітгенштейн, К. Поппер, Т. Кун, І. Лакатос, П. Фейєрабенд).

Наука і постмодернізм. Функції науки в сучасному суспільстві.

Тема 2. Академічна свобода та доброчесність.

Поняття та принципи академічної свободи. Загальна характеристика академічної свободи.

Поняття та принципи академічної доброчесності. Правове регулювання академічної доброчесності. Загальна характеристика академічної доброчесності. Форми порушення академічної доброчесності. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.

Тема 3. Використання методології для дослідження явищ в сфері публічного управління.

Поняття методології науки. Особливості методології в гуманітарній сфері знань. Наукова парадигма. Місце світогляду у методологічній парадигмі. Ідеологічна складова досліджень у гуманітарній сфері знань.

Поняття гіпотези. Види наукових гіпотез та їх характеристика. Наукова теорія: її поняття та етапи створення. Наукові передбачення в царині публічного управління. Інсайт в науковому пізнанні.

Структура методології. Принципи, підходи і методи наукового пізнання. Об'єктивність, всебічність і повнота як принципи наукового пізнання. Логічні методи (аналіз, синтез; дедукція та індукція, абстрагування, узагальнення та ін.) як безпосередній інструментарій наукового дослідження. SWOT-аналіз у сфері публічного управління та адміністрування.

Підхід як елемент методології наукового пізнання. Аксіологічний, герменевтичний і системний підходи як основа пізнання явищ в сфері публічного управління. Діалектичний і синергетичний підходи в дослідженні процесів і явищ в сфері публічного управління.

Застосування порівняльного підходу як важлива складова сучасного дослідження (пізнання досвіду у сфері публічного управління зарубіжних держав).

Особливості використання емпіричного інструментарію (соціологічних опитувань, статистичних даних, соціальних експериментів тощо). Моделі як засоби пізнання в публічному управлінні.

Тема 4. Методика наукових досліджень в сфері публічного управління.

Трансформація організаційних структур управління науковою діяльністю в зарубіжних країнах і в Україні в умовах формування «економіки знань». Принципи організації наукових досліджень. Вимоги ергономіки щодо організації наукових досліджень.

Наукове дослідження як процес. Планування дослідження, стадії дослідницького процесу: організаційна, дослідницька, узагальнення, експериментальна перевірка та реалізація дослідження.

Наукова проблема та обґрунтування теми дослідження. Вибір теми. Критерії вибору теми наукового дослідження. Об'єкт і предмет дослідження, тема та мета дослідження.

Підготовчий етап наукових досліджень. Робочий план. Складання плану та робочого плану. Особливості плану досліджень при: виконанні кваліфікаційних (магістерських) робіт.

Етап безпосереднього дослідження. Процес дослідження. Аналіз джерел інформації. Джерела наукової інформації. Принципи збору наукової інформації. Призначення наукових документів. Інформаційні ресурси і технології наукових досліджень. Бібліографічний апарат наукових досліджень.

Прийоми викладання наукових матеріалів. Новизна, зміст і практичне значення наукових досліджень.

Апробація. Підготовка до захисту.

Тема 5. Результати наукових досліджень.

Поняття результатів наукової роботи. Види результатів наукової роботи. Визначення репрезентативності висновків. Співставлення результатів дослідження із теорією. Вимоги до оформлення результатів наукової роботи.

Опублікування результатів наукових досліджень. Науковий реферат. Види наукових публікацій. Наукова монографія. Наукова стаття. Наукова доповідь (повідомлення). Тези наукової доповіді (повідомлення). Основні вимоги до підготовки і написання наукових статей, рефератів, кваліфікаційних робіт.

Тема 6. Впровадження результатів наукових досліджень.

Основні форми впровадження результатів наукових досліджень. Критерії ефективності наукових досліджень. Особливості апробації результатів наукового дослідження. Підготовка тез доповідей та виступів на науково-практичних конференціях. Дискусія як форма апробації наукового дослідження. Порядок ведення наукової дискусії.

Тема 7. Особливості дослідження публічного управління.

Особливості пізнання явищ в сфері публічного управління. Доктрини належного врядування, правовладдя, людських прав і людської гідності, конституційної демократії як аксіологічна складова гносеології публічного управління.

Проблеми пізнання процесів і явищ публічного управління.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин				
	У тому числі				
	Усього	Лекції	Практичні	Консультації	Самостійна робота
Тема 1. Наукове пізнання та його особливості.	12	2	2		8
Тема 2. Академічна свобода та доброчесність.	12	2	2		8
Тема 3. Використання методології для дослідження явищ в сфері публічного управління.	12	2	2		8
Тема 4. Методика наукових досліджень в сфері публічного управління.	14	2	2		10
Тема 5. Результати наукових досліджень.	12	2	2		8
Тема 6. Впровадження результатів наукових досліджень.	14	2	2		10
Тема 7. Особливості дослідження публічного управління.	14	2	2	2	8
Усього годин	90	14	14	2	60

7.3. Теми практичних/семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Наукове пізнання та його особливості.	2
2.	Тема 2. Академічна свобода та доброчесність.	2

3.	Тема 3. Використання методології для дослідження явищ в сфері публічного управління.	2
4.	Тема 4. Методика наукових досліджень в сфері публічного управління.	2
5.	Тема 5. Результати наукових досліджень.	2
6.	Тема 6. Впровадження результатів наукових досліджень.	2
7.	Тема 7. Особливості дослідження публічного управління.	2
	Разом	14

8. Рекомендовані джерела

Основні:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Євтушенко М.Ю. Методологія та організація наукових досліджень. К.: Центр учбової літератури. 2024. 350 с.
5. ЄВВ з методології наукових досліджень : навч. посіб. : матеріали для підготовки до ЄВВ : вступ до аспірантури з усіх спеціальностей / [уклад.: Л. О. Чернов]. – Харків : Право, 2025. 76 с.
6. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми: СНАУ, 2020. 220 с.
7. Руденко В.М., Руденко Н.М. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Кондор, 2025. 228 с.
8. Управління науковими проєктами [електронний ресурс]: навч. посіб. Якименко І., Штефан Є., Лук'янихін В. К.: НУХТ, 2022. 139 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0054078.pdf>

Додаткова:

1. Дуліба Є., Гришко В. Академічна доброчесність в освітньо-науковому просторі України: соціальні виклики та перспективи удосконалення. Наукові записки. Серія: Право. 2023. № 14. С. 6-12. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2023-14-6-12>
2. Комплексні вимірювальні інструменти в соціологічних дослідженнях: розроблення, адаптація, обґрунтування достовірності [Є. Головаха, С. Дембіцький, Н. Паніна та ін.]; за наук. ред. Є. Головахи та С. Дембіцького. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 405 с. URL: <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/kompleksni-vimiryuvalni-instrumenti-v-sociologichnih-doslidzhennyah.pdf>

3. Костюченко О.Є. Академічна доброчесність як правова категорія. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 23-25 DOI : <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-3/4>
4. Онищук І.І. Аналітичний огляд джерел та наукової літератури з публічного управління фінансовим забезпеченням повноважень місцевого самоврядування. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2024. № 13. С. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-13-02-09>
5. Ульянова Г.О., Бааджи Н.П. Академічна добро-чесність як основа академічного успіху. *Правова позиція*. 2022. No 4 (37). С. 98–103.
6. Шестакова С., Сухомлинова О., Задоріна О. Академічна доброчесність: практика дотримання у зарубіжних країнах. *Молодь і ринок*. 2023. № 9 (217). С. 87- 90. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287676>
7. Kolodziej, L. (2021). Plagiarism and blat in the academic community: the case study from the Republic of Poland. *International Journal of Academic Research and Reflection*, No. 9 (3), pp. 45–53. [in English].